

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 2

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРПІНЬ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Частина 2

**04–05 січня 2021 року
м. Ірпінь**

УДК 339.543:316.48(477)ООС(06)

ББК 67.9(4Укр)301.143.1я431

Є80

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 09.01.2021 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – 1560 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

УДК 339.543:316.48(477)ООС(06)

ББК 67.9(4Укр)301.143.1я431

© Університет ДФС України, 2021

ЗМІСТ

Кукушкін К. М., Єрмоєнко Е. А., Самоха І. М. Виховне та оздоровче призначення програми бойового хортингу	10
Єрмоєнко Е. А. Ціннісні орієнтації спортсменів бойового хортингу на здоровий спосіб життя	25
Зверєв А. В., Єрмоєнко Е. А., Вєхтєв В. В. Інноваційні підходи до освоєння оздоровчих цінностей бойового хортингу	43
Єрмоєнко Е. А. Фізична культура спортсмена бойового хортингу	61
Кайдаш О. Ю., Єрмоєнко Е. А., Кукушкін К. М. Бойовий хортинг і мотиви фізичного виховання спортсменів	81
Карасєвич С. А., Єрмоєнко Е. А., Бабурнич С. А. Оцінка здоров'я і формування характеру спортсмена бойового хортингу	97
Грек Т. В., Єрмоєнко Е. А., Дорошенко М. М. Гармонізація ціннісних переконань юного спортсмена бойового хортингу у сімейному виховному середовищі	125
Єрмоєнко Е. А. Особливості виховання юних спортсменів бойового хортингу в різних за структурою сім'ях	143
Єрмоєнко Е. А. Виховний ідеал як орієнтир педагога з бойового хортингу	162
Самоха Д. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг та здоров'яорієнтований світогляд учнів	182
Сазонова Т. В., Єрмоєнко Е. А., Каменюка О. В. Елементи здорового способу життя у системі бойового хортингу	203
Самоха І. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Профілактика шкідливих звичок особистості у системі бойового хортингу	224
Карасєвич С. А., Єрмоєнко Е. А., Близнюк О. В. Бойовий хортинг та біологічне значення рухової активності спортсменів	245
Сокол Є. М., Єрмоєнко Е. А., Гречаний О. М. Бойовий хортинг як середовище здорового способу життя	265
Єрмоєнко Е. А. Воля до перемоги як фундамент бойового хортингу	283
Шевчук І. В., Єрмоєнко Е. А., Вознюк М. Г. Форми організації навчання та класифікація методів тренування в бойовому хортингу	301
Єрмоєнко В. Е., Кіблицький Р. В., Єрмоєнко Е. А. Оздоровчий ефект фізичних вправ бойового хортингу	322
Дорошенко М. М., Єрмоєнко Е. А., Вєхтєв В. В. Вправи для розвитку правильного дихання у юних спортсменів бойового хортингу	342
Єрмоєнко Е. А. Організація тренувань спортсменів бойового хортингу в оздоровчому режимі	358

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЦІННІСНИХ ПЕРЕКОНАНЬ ЮНОГО СПОРТСМЕНА БОЙОВОГО ХОРТИНГУ У СІМЕЙНОМУ ВИХОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

ГРЕК Тетяна Василівна

кафедра хортингу та реабілітації Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету ДФС України, член тренерської ради Національної федерації бойового хортингу України, тренер-інструктор вищої категорії управління освіти м. Буча Київської області;

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій;

ДОРОШЕНКО Максим Миколайович

вчитель фізичної культури і Захисту України Баршівського навчально-виховного комплексу «Гімназія – загальноосвітня школа I-III ступенів» Баршівської селищної ради Київської області, віце-президент Київської обласної федерації бойового хортингу, директор Київського обласного спортивного клубу бойового хортингу «Воля», член тренерської ради Національної федерації бойового хортингу України, суддя національної категорії.

Анотація. У даній науковій статті актуалізовані проблеми гармонізації ціннісних переконань юного спортсмена бойового хортингу у сімейному виховному середовищі, методики викладання бойового хортингу для учнів закладів освіти. Зазначено, що дитина виховується в сім'ї і в школі. Школа створює сприятливі умови для всебічного формування особистості. Проте основа характеру, життєвої позиції, елементарна вихованість – бере початок у сім'ї. Сім'я є природним первинним осередком, де реалізується краса людського життя, куди приходять відпочивати переможні сили людини, де ростуть і живуть діти – головна радість життя. Проблема становлення і виховання дитини в сім'ї сягає в глибину історії розвитку та традицій України. Сімейне виховання слід розглядати як природний обов'язок батьків, які повинні підготувати дітей до трудового і суспільного життя, виховати їх гідними громадянами. Вирішальну роль у вихованні людської особистості відіграє учитель: *Хто дав тобі виховання, той більше тобі дав, ніж той, хто дав тобі життя.* Вчителів можна називати просвітителями народу. Вивчено проблему адаптації юних спортсменів до навчальних навантажень і отримання підтримки в сім'ї. В дослідженні взяли участь учні спортивних секцій і гуртків з бойового хортингу різних вікових груп та рівня підготовленості. Вказано, що духовність виховання – це система, уклад життя сім'ї, умова, яка забезпечує здійснення розумового, інтелектуального, емоційно-чуттєвого розвитку дитини та формування її світогляду.

Ключові слова: сімейне виховання, бойовий хортинг, юні спортсмени, батьківський приклад, заклади освіти, моральна підтримка дитини.

Актуальність наукового дослідження. Є десятки, сотні професій, спеціальностей, робіт: один будує залізницю, інший зводить житло, третій вирощує хліб, четвертий лікує людей, п'ятий шиє одяг. Але є найуніверсальніша – найскладніша і найбагатодісна робота, єдина для всіх, і в той же час своєрідна і неповторна у кожній родині, – це виховання дитини.

Відмінною рисою цієї діяльності є те, що людина знаходить у ній ні з чим не порівнянне щастя [1–12; 19–31]. Продовжуючи рід людський, батько, мати повторюють у дитині самих себе, і від того, наскільки свідомим є це повторення, залежить моральна відповідальність за людину, за її майбутнє.

Кожна мить тієї роботи, що називається вихованням, – це витвір майбутнього і погляд у майбутнє.

Виклад основного матеріалу. Виховання дітей – це віддача особливих сил, сил духовних. Людину ми створюємо любов'ю – любов'ю батька до матері і матері до батька, любов'ю батька і матері до людей, глибокою вірою в гідність і красу людини. Прекрасні діти виростають у тих родин, де мати і батько люблять один одного і разом з тим люблять і поважають людей.

Виховання у сім'ї як першооснова розвитку юного спортсмена. Людина криком сповіщає світ про своє народження, потім починаються її вчинки, починається її поведінка. Людина поступово відкриває світ, пізнає його розумом і серцем. Вона бачить матір, посміхається їй і її перша незрозуміла думка, якщо тільки можна її назвати думкою, – це відчуття того, що мати (а потім і батько) існують для її радості, для її щастя.

Людина піднімається на ноги, бачить квітку і метелика, що пурхає над нею, бачить яскраву іграшку – і мама, і тато радіють, коли дитина радіє. Чим далі, тим більше вступає в дію закономірність: якщо поведінка, вчинки маленької людини диктуються тільки її потребами, людина виростає негативною. У неї розвиваються ненормальні, підвищені вимоги до життя і майже усяка відсутність вимог до себе [13].

Гармонізація ціннісних орієнтацій спортсменів у сімейному виховному середовищі. Гармонічне виховання особистості можливе тільки при тій умові, коли до потреб – першому, елементарному і навіть у якійсь мірі примітивному побуднику людських вчинків, людської поведінки – приєднується більш сильний, більш тонкий, більш мудрий побудник – обов'язок. Власне, людське життя починається з того моменту, коли дитина вже робить не те, що хочеться, а те, що треба робити в ім'я загального блага.

Діти, почавши своє життя цілком безпомічними істотами, так багато одержують від батьків, що останні природно породжують у них почуття подяки, любові і свого роду гордості своїми батьком і матір'ю. Не тільки сама по собі допомога, турбота батьків, але й участь, і ласка їх грають у цьому роль. Діти, які рано осиротіли і позбавилися батька чи мами, часто пізніше, у зрілі роки, відчувають гіркоту, тугу від відсутності в їх спогадах пам'яті про батьківську ласку, сімейні радощі, невикористані синівські почуття тощо.

Навпаки, ті, які випробували щастя, які мали гарне сімейне життя, згадують, що вони, дітьми, вважали мати красунею, незвичайно доброю, а батька – розумним, вмілим, хоча в той час, коли згадують це, вони можуть вже сказати, що в дійсності мати зовсім не була красунею, а батько був не більш як звичайною людиною. Ця ілюзія дитинства свідчить про потребу цього віку, що виявляється при цьому дуже рано, бачити в тих, хто їм у цей час був усіх дорожче, усілякі якості, які їхня уява може малювати їм. Вони завжди люблять тих, хто любить і поважає їхніх батьків.

Необхідно проаналізувати, дослідити, обговорити проблему так званої нетипової сім'ї, стосовно до нашого виду спорту бойового хортингу та загалом країни. Уже саме по собі це поняття може стати предметом дискусії. Яку родину в нинішніх умовах варто вважати «нетиповою»? Родину, де дитину виховує одна мати? Чи один батько? Багатодітну? Багатопоколінну? Родину, де виховується дитина-інвалід? Чи може бути, зміни останнього часу привели до того, що «нетиповою» стала так звана нормальна родина: чоловік-дружина-діти? І що таке «норма» стосовно до сучасної родини? Дані проблеми є предметом

дослідження, тому що це значно впливає на спортивний результат спортсменів [14–18]. Докладно проаналізовані стихійні і цілеспрямовані впливи дорослих членів родини на дитину, типові помилки батьків.

Піддається системному аналізу таке соціально-педагогічне явище, як «домашнє виховання», що відроджується в нових соціально-економічних умовах; проаналізовані етапи його розвитку, мету, зміст і досвід підготовки фахівців в історичній ретроспективі; визначені вимоги до сучасного домашнього педагога і його підготовки в сучасній Україні.

Домашнє виховання – новий напрям у сучасній освітній системі, ще недостатньо досліджений; у цій області ведуться пошуки найбільш ефективних форм його здійснення, накопичується досвід.

У роботі Національної федерації бойового хортингу України (НФБХУ) не ставиться мета розкрити виховання соціальних навичок спілкування дитини, включення її в інші співтовариства, крім сімейного, а аналіз проблеми сімейного виховання робиться для підвищення спортивного результату та результату виховної роботи зі спортсменами бойового хортингу.

Вплив сімейних традицій на виховання особистості спортсмена. Сімейні традиції – один з основних засобів виховання, тому що перш, ніж потрапити в спортивну секцію бойового хортингу, школу (ясла, інший колектив), дитина пізнає себе й ідентифікується в сім'ї. Традиції декількох поколінь, дозволяють дитині усвідомити свій зв'язок з бабусями, дідусями, загальними предками, дозволяють дитині пишатися своєю родиною.

На жаль, у наш складний час, коли були зруйновані багато родин, багато родичів втратили зв'язок, шанувати сімейні традиції стало дуже складно. Тим сильніше постала потреба виробити традиції свої власні, що допомагають родині частіше збиратися разом для того, щоб люди, які живуть під одним дахом почували себе дійсною сім'єю.

Тут постає питання про те, які традиції, що виробляються в родині, найбільш значимі. Непогано, якщо в родині склалася традиція проводити кожне літо у подорожі, це розширює коло знайомств, допомагає дитині довідатися і побачити світ, учить її спілкуванню. На жаль, далеко не всі можуть собі це дозволити. Але, зрозуміло, це не означає, що потрібно відмовлятися від дотримання якихось загальних правил.

Традицією можуть стати і незвичайні зустрічі нового року чи дня народження, спільні поїздки за місто, навіть суботні обіди, – коли діти знають, що в цей день і в цей час їх у родині дуже чекають. Такі традиції сприяють зближенню, ідентифікації себе, як члена родини, здатні підняти самооцінку дитини, коли вона усвідомлює, що вдома її не тільки годують, що це місце, де можна поділитися своїми переживаннями, новими враженнями. Усе це позначиться на формуванні особистості дитини, буде сприяти її гармонійному розвитку.

Дуже довгий час у нашій країні відбувалася підміна сімейних цінностей цінностями різних ідеалів, ніким ніколи не бачених, і тому ще більш абстрактних [32–47]. У результаті ми маємо сьогодні те, що маємо: діти забувають своїх батьків, виростаючи вони не цінують щастя появи власних дітей і залишають їх у дитячому будинку, дуже часто ці діти так ніколи і не потраплять знову в родину, і виростають, не знаючи що таке сімейні цінності. В останні роки це стало ще більшою проблемою, тому що через зниження рівня життя все більше кинутих дітей, а дітей у повних родинях рідко більше одного–двох.

Відродження втрачених сімейних цінностей може привести до відродження суспільства, тому що маючи родину – людина має надійний тил, у неї виникає насущна потреба піклуватися про свою родину, своїх дітей, а для цього необхідно працювати. Але людині потрібно відчувати свою необхідність не тільки в родині, а ще й одержати визнання своїх заслуг у суспільстві, щоб досягти цього державі потрібно піклуватися про своїх громадян, причому піклуватися відчутно, а не декларативно, тому що голодна людина не буде слухати заклики до її цивільної совісті, щодня вона бачить зовсім інше.

Це дуже складна проблема, і вирішувати її необхідно цілим комплексом засобів, а не тільки призиваючи відроджувати сімейні цінності.

Таким чином, можна підсумувати, що сімейне життя склалося віддавна так, що батьківські обов'язки поділяються між батьком і матір'ю, і поділяються нерівномірно.

Найважливіші питання турботи щодо догляду за дітьми і первісним вихованням дітей лягають на матір тому, що вона може віддати дітям більше часу, ніж батько, і тому, що за традицією вона більше звикла до цього, а по натурі може внести в це більше ніжності, м'якості, ласки й уважності. Цією близькою участю матері в житті дітей у їхньому ранньому віці визначається і моральний її вплив на них у ці перші їхні роки.

З роками, однак, значення цього безпосереднього догляду втрачає моральну роль. Діти стають самостійними, трохи визначаються, продовжуючи потребувати допомоги батьків і дорослих, але шукають уже не виняткової матеріальної підтримки. Діти індивідуалізуються. В одних є смаки і потреби, що краще задовольняє батько, ніж мати, в інших – навпаки.

Виховувати – не значить говорити дітям гарні слова, наставляти, а, насамперед, самому жити по-людському. Хто хоче виконати свій обов'язок щодо дітей, залишити в них про себе добру пам'ять, яка служила б їм завітом, як жити, той повинний почати виховання із самого себе. Виховання дітей вимагає самого серйозного тону, найпростішого і щирого. У цих трьох якостях полягає гранична правда життя.

Мета виховання – сприяти розвитку людини, що відрізняється своєю мудрістю, самостійністю, художньою продуктивністю і любов'ю. Необхідно пам'ятати, що не можна дитину зробити людиною, а можна тільки цьому сприяти і не заважати [48–62]. Головні підстави, яких необхідно триматися при вихованні дитини під час її сімейного життя: чистота, послідовність по відношенню до слова і справи при звертанні з дитиною, відсутність сваволі в діях вихователя чи обумовленість цих дій і визнання особистості дитини постійним поведженням з нею як з людиною і повним визнанням за нею права особистої недоторканості.

Соціальні функції сім'ї у вихованні спортсмена бойового хортингу

Уся таємниця сімейного виховання полягає в тому, щоб дати дитині можливість робити усе самій; дорослі не повинні забігати і нічого не робити для своєї особистої зручності і задоволення, а завжди відноситися до дитини, з першого дня появи її на світ, як до людини, з повним визнанням її особистості і недоторканості цієї особистості.

Сім'я: визначення, сутність, історичний аспект. Дитина виховується в сім'ї і в школі. Школа створює сприятливі умови для всебічного формування особистості. Проте основа характеру, життєвої позиції, елементарна вихованість – бере початок у сім'ї. Сім'я є природним первинним осередком, де реалізується краса людського життя, куди приходять відпочивати переможні сили людини, де ростуть і живуть діти – головна радість життя.

Проблема становлення і виховання дитини в сім'ї сягає в глибину історії розвитку та традицій України. Сімейне виховання слід розглядати як природний обов'язок батьків, які повинні підготувати дітей до трудового і суспільного життя, виховати їх гідними громадянами. Вирішальну роль у вихованні людської особистості відіграє учитель: Хто дав тобі виховання, той більше тобі дав, ніж той, хто дав тобі життя. Вчителів можна називати просвітителями народу.

В питанні сімейного виховання слід надавати особливого значення гуманному ставленню до дітей. Розроблені щодо цього методичні матеріали містять новий підхід до навчання і виховання, і тому широко використовуються вчителями і вихователями в Україні. Проблема виховання підростаючого покоління в сім'ї і школі отримала глибоке і всебічне висвітлення в працях сучасних педагогів.

Сім'я і родина. Група людей, родичів, які проживають разом, спільно: чоловік і жінка, батьки і діти. Їх об'єднує спільний дім, господарство, спосіб життя. В давнину в Україні батьки мали багато дітей – сім «Я», сім осіб і це вважалося, що є повна сім'я.

Родина – це ті люди, що знаходяться в родинних стосунках за предками, бабусів і дідусів: тітки, дядьки, їхні діти, племінники, двоюрідні сестри, брати тощо. Вони родичі близькі і далекі, але це вже родина. Родина йде корінням у давнину, тому треба вивчати свій рід і знати з якого ти роду-племені. Для цього у родинах складають дерево роду.

Якщо бабуся і дідусь живуть разом зі своїми дітьми і внуками – це вважається сім'єю.

Сім'я – це засноване на шлюбі чи кровній спорідненості об'єднання людей, пов'язаних спільністю побуту та взаємною відповідальністю. Як і інші народи, українці вбачали в сім'ї найважливішу й неодмінну умову життя кожної людини, господарську та моральну основу правильного способу життя.

Головна господарська функція сім'ї українців, як і інших народів, – створення і відтворення матеріальної основи власного економічного добробуту. Наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. основною формою сім'ї в Україні була мала, індивідуальна сім'я [63–78]. Вона складалася часто з батьків і неодружених та одружених дітей. У той же час в різних місцевостях України існувала й інша форма сім'ї – нероздільна сім'я, що складалася з непрацездатних старих батьків і з двох-трьох жонатих синів, які жили разом і спільно вели господарство.

Мала сім'я істотно відрізнялась від нероздільної не тільки своєю формою, а й внутрішньою будовою та характером. Значною була залежність і підлеглість членів сім'ї їх главі, а в побуті зберігалось чимало пережитків.

Такі сім'ї створювали підґрунтя для збереження традиційного розподілу виробничо-господарських відносин між їх членами, звичаїв, традицій, особливостей духовного життя.

Історичні зміни, економічна необхідність, повна демократизація сімейних взаємин поступово підривали багатівкові звичаї. Сучасна сім'я залишається життєдайним осередком, що приводить на світ божий, плекає найвищу цінність людства – дітей, цвіт нації, майбутнє народу, завдяки яким кожен батько і мати мають реальну можливість повторити та продовжити себе в своїх потомках.

Подружня пара – це вісь сім'ї. Традиційним українським ідеалом є така сім'я, де взаємини складаються на основі рівноправності чоловіка й жінки, на засадах взаємного кохання і поваги, духовної спільності, трудового співробітництва та взаємодопомоги у вихованні дітей. Ті чоловік і жінка, які вміють творити велике безцінне духовне багатство подружнього життя – взаємну повагу і любов, мають у своєму домі найсприятливіший клімат для формування духовності дітей.

Сучасна сім'я та її функції у вихованні спортсмена бойового хортингу. Люди надають великого значення матері як берегині домашнього вогнища, духовного, морального стрижня сім'ї. Мета матері – передати дитині духовну, моральну самосвідомість народу, його традиції, культуру, елементи побуту ті моральні основи, які відображають загальнолюдські цінності.

Основою виховання дитини є духовність сім'ї, яка виражається у суспільній моралі, етиці, естетиці та формуванні поведінки як певної системи відносин, дій, вчинків, зумовлених суспільними умовами та обставинами, в цьому полягає загальносоціальна функція сім'ї.

Духовність виховання – це система, уклад життя сім'ї, умова, яка забезпечує здійснення розумового, інтелектуального, емоційно-чуттєвого розвитку дитини та формування її світогляду.

Вона сприяє передачі молодим поколінням морально-етичних ідеалів, ідей, уявлень народу, виражених у народній творчості: казках, піснях, легендах та інших художньо-мистецьких цінностях, у повсякденній поведінці та поглядах батьків, у їх ставленні до виконання найважливіших громадських обов'язків. Таким чином, сім'я виконує функцію морального та естетичного виховання.

Могутня духовна сила виховання закладена в тому, що діти вчать дивитися на світ очима батька, вчать у батьків поважати, шанувати матір, бабусю, жінку, людину. Дотримання звичаїв свого народу – суттєва ознака духовної культури особистості [79–88]. Звичай – загальноприйнятий порядок, правило поведінки людей, що історично увійшло в побут і

свідомість народу. Звичай виникли внаслідок повторювання однакових вчинків, які згодом набули загального значення, стали нормою життєдіяльності.

Поняття «звичай» може визначати уклад суспільного життя сім'ї, нації; традиційний порядок відзначення будь-яких подій, свят, використання відповідних символів, атрибутів, спосіб дій, правила поведінки, норми, що регулюють стосунки людей у різних ділянках виробничого, громадського і родинного співжиття. Побут кожної сім'ї характеризує сукупність звичаїв, які переймає дитина змалку і які регламентують становлення її духовності. Виховання в сім'ї повинно бути трудовим, що відповідає віковим традиціям української сім'ї.

Тобто, дитина повинна брати участь у веденні господарства і знати ціну матеріальним речам, брати участь у їх створенні.

Сім'я виконує господарсько-економічну функцію, котра полягає у формуванні установки на домашню працю та її різноманітний розподіл, практично-господарській підготовці, економічному вихованні, вихованні розумних потреб. У сім'ї закладаються поняття про головні життєві цінності, до яких прагне людина. Ієрархія життєвих цінностей народу відбиває його розуміння добра, щастя, справедливості, розуміння сутності оточуючого світу, взаємозв'язку і взаємозалежності явищ природи.

Коли батьки разом з дітьми у свій вихідний день виходять на природу, то у дитини виникає величезна кількість запитань, наприклад, чому ялинка і сосна зеленіють взимку, а береза і дуб скидають листя тощо. Якщо батьки виявляють інтерес до різноманітних явищ природи, дають дитині правильну відповідь на її питання, то з року в рік у дитини розвивається спостережливість, допитливість. Такі спільні прогулянки батьків і дітей у ліс, до річки, в поле дають можливість ширше пізнати оточуючий світ і виховати любов до рідного краю.

Батьки можуть допомогти дітям провести такі спостереження:

за сезонними змінами в природі: виділити характерні ознаки кожної пори року;

познайомити з рослинним світом своєї місцевості: назвати культурні рослини, бур'яни, польові рослини;

познайомити з тваринним світом: домашніми та дикими тваринами, птахами, комахами;

ознайомити з працею людей, виховуючи повагу до людини-трудівника.

Саме так відбувається озброєння дитини елементами самопізнання і саморозвитку, формується вміння володіти своїми емоціями та тілом. У цьому полягає психологічна і регулятивна функція сім'ї. Духовне та розумове виховання знаходиться в органічній єдності з тілесним. Тілесним вихованням є діяльність батьків, спрямована на вироблення навичок здорового способу життя, необхідних для досягнення правильного фізичного розвитку дітей. До них слід віднести гігієнічні навички, часову регуляцію діяльності, організацію дозвілля, раціональне харчування.

Важливою є сексуально-інтимна функція сім'ї. У період статевого дозрівання в дітей закладаються психологічна і емоційна основи сексуальності, зростає інтерес дитини до представників іншої статі, актуалізується інформація сексуального характеру, формується чоловіча і жіноча психологія, ширше проявляються форми поведінки, прямо чи опосередковано визначені статевими ролями, урізноманітнюються види сексуальної діяльності, активно використовуються вторинні ролі атрибути, уявляються психологічні новоутворення – почуття дорослості, утвердження самостійності, інтерес до зовнішності і власного внутрішнього світу.

Первинна підготовка до сімейного життя і регуляція статевої поведінки повинна відбуватися в сім'ї.

Сім'я, школа, секція бойового хортингу як виховне середовище спортсменів учнівського віку. Спортивна секція бойового хортингу, школа і сім'я мають спільну мету – становлення суб'єктності людини. Соціальне замовлення сучасної школи – навчити особистість бути конкурентноздатною в суспільстві з ринковою економікою, виробити вміння планувати стратегію власного життя, орієнтуватись у системі найрізноманітніших

суперечливих і неоднозначних цінностей, визначати своє життєве кредо і стиль. Школа приймає від сім'ї естафету формування особистості дитини [89–94]. Але це зовсім не означає, що сімейне виховання закінчується тоді, коли дитина приходить до школи, що при цьому слабшає роль батьків.

Вивчення взаємодії школи з сім'єю доводить, що багато педагогів застосовують найрізноманітніші форми: відвідування родин вихованців, анкетування батьків, індивідуальні бесіди, консультації, методична допомога, педагогічний всеобуч, налагодження зв'язку з підприємствами, на яких вони працюють. Для підвищення педагогічної культури батьків учителі організують педагогічний всеобуч батьків, де відбувається координація дій, вирішуються різні педагогічні ситуації. Прикладом такої співпраці може бути запропонована нами анкета та пам'ятка для батьків.

Соціальні функції та виховний аспект сім'ї. Родина, з позиції соціологів, являє собою малу соціальну групу, засновану на шлюбному союзі і кровному спорідненні, члени якої пов'язані спільністю побуту, взаємною допомогою, моральною відповідальністю.

Цей найдавніший інститут людського суспільства пройшов складний шлях розвитку: від родинноплеменних форм гуртожитку, до сучасних форм сімейних відносин.

Шлюб як стійкий союз між чоловіком і жінкою виник у родовому суспільстві. Основа шлюбних відносин породжує права й обов'язки. Соціологи розглядають родину як соціальний інститут лише в тому випадку, якщо вона характеризується трьома основними видами сімейних відносин: шлюбом, батьківством і спорідненням, при відсутності одного з показників використовується поняття «сімейна група».

Сімейний союз може бути зареєстрованим чи незареєстрованим (фактичним). Шлюбні відносини, зареєстровані державними установами, називаються цивільними; освітлені релігією – церковними. Шлюб – явище історичне, він пройшов визначені стадії свого розвитку – від полігамії до одношлюбності. Урбанізація змінила уклад і ритм життя, що спричинило за собою зміну у сімейних відносинах.

Міська родина, не обтяжена веденням великого господарства, орієнтована на самостійність і незалежність, перейшла в наступну фазу свого розвитку. На зміну патріархальній родині прийшла подружня. Слабка соціальна захищеність, матеріальні труднощі, випробовувані родиною в даний час, привели до скорочення народжуваності в Україні і формуванню нового типу родини – бездітної.

По типу проживання родина підрозділяється на патрилокальну, матрилокальну, неолокальну й унілокальну. Матрилокальний тип характеризується проживанням родини в будинку дружини, де зятя називали «приймаком». Тривалий період в Україні-Русі був розповсюджений патрилокальний тип, при якому дружина після заміжжя оселялася в будинку чоловіка і нарікалася «невісткою». Нуклеарний тип шлюбних відносин знаходить висвітлення в прагненні молодят жити самостійно, окремо від батьків та інших родичів. Такий тип родини називають неолокальним.

Для сучасної міської родини характерним типом сімейних відносин можна вважати унілокальний тип, при якому чоловіки проживають там, де є можливість спільного проживання, у тому числі знімаючи житло в наймання. Проведене серед молоді соціологічне опитування, показало, що молоді люди, що вступають у шлюбний союз, не засуджують шлюби за розрахунком.

Лише 33,3 % респондентів засуджують такі шлюби, з розумінням до нього відносяться – 50,2 %, а 16,5 % навіть «хотіли б мати таку можливість». Сучасні шлюби «постаріли». Середній вік вступаючих до шлюбу за останні 10 років збільшився серед жінок на 2 роки, серед чоловіків – на 5 років. Тенденція, характерна для західних країн, створювати родину, вирішивши професійні, матеріальні, житлові та інші проблеми, спостерігається і в Україні.

Шлюби в даний час, як правило, різновікові. Звичайно при цьому один із членів шлюбного союзу, частіше старший, бере на себе відповідальність за вирішення економічних,

господарсько-побутових та інших проблем. І хоча сімейні психологи вважають оптимальною різницю у віці чоловіків та жінок 5–7 років, для сучасних шлюбів характерна різниця в 15–20 років (причому не завжди жінка є молодшою за чоловіка).

Зміна суспільних відносин торкнулася і проблем сучасної родини. У практиці сімейних відносин мають місце фіктивні шлюби. У такій зареєстрованій формі шлюб характерний для столиці та великих промислових і культурних центрів України, основою їх стає одержання визначених вигод.

Сім'я – складна багатфункціональна система, вона виконує ряд взаємозалежних функцій. Функція сім'ї – це спосіб прояву активності, життєдіяльності її членів. До функцій варто віднести: економічну, господарсько-побутову, рекреативну чи психологічну, репродуктивну, виховну [95–99]. Репродуктивна функція сім'ї є головною суспільною функцією, в основі якої лежить інстинктивне прагнення людини до продовження свого роду. Але роль родини не зводиться до ролі «біологічної» фабрики.

Виконуючи цю функцію, родина є відповідальною за фізичний, психічний і інтелектуальний розвиток дитини, вона виступає своєрідним регулятором народжуваності.

Людина здобуває цінність для суспільства тільки тоді, коли вона стає особистістю, і становлення її вимагає цілеспрямованого, систематичного впливу. Саме родина з її постійним і природним характером впливу покликана формувати риси характеру, переконання, погляди, світогляд дитини. Тому виділення виховної функції родини як основної має суспільний сенс.

Для кожної людини родина виконує емоційну і рекреативну функції, що захищають людину від стресових і екстремальних ситуацій. Затишок і тепло домашнього вогнища, реалізація потреби людини в довірливому й емоційному спілкуванні, співчуття, співпереживання, підтримка – усе це дозволяє людині бути більш стійкою до умов неспокійного життя. Сутність і зміст економічної функції полягає у веденні не тільки загального господарства, але й в економічній підтримці дітей та інших членів родини в період їхньої непрацездатності.

У період соціально-економічних перетворень у суспільстві змінюються й функції родини. Провідною в історичному минулому була економічна функція родини, що підкоряє собі всі інші: глава родини – чоловік – був організатором загальної праці, діти рано включалися в життя дорослих.

Економічна функція цілком визначала виховну і репродуктивну функції. В даний час економічна функція родини не відмерла, але змінилася. Виділяючи періоди формування родини, можна відзначити, що для кожного етапу сімейних відносин характерні визначені функції, що представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні періоди розвитку родини і функції членів родини

Стадії родини	Основні функції родини	
	Батьківські функції	Функції дитини
1.Етап формування родини	<p>Усвідомлення партнерських відносин, зміцнення взаємин між чоловіком та жінкою; створення сексуальних відношень, що задовольняють обох; розвинуто взаєморозуміння, що дозволяє кожному вільно виявляти свої почуття, налагодження відношень з батьками та іншими родичами, що задовольняють обидві сторони;</p> <p>Розподіл часу між побутом і роботою; вироблення порядку прийняття рішень, що</p>	

	задовольняють обидві сторони; бесіди між чоловіками про майбутнє родини	
II. Родина, що чекає дитину, родина з дитиною	Звикання до думки про вагітність та народження дитини; підготовка до материнства і батьківства, звикання до ролі батька і матері; звикання до нового життя, пов'язане з появою дитини; створення в родині атмосфери, сприятливої і для родини, і для дитини; турбота про потреби дитини; розподіл обов'язків побутових і наглядом за дитиною, що не перевантажує жодного з батьків	Дитина залежна від матері і починає довіряти їй; поява прихильностей; оволодіння навичками найпростішої соціальної взаємодії; пристосування до чекань інших людей; розвиток координації рухів рук та очей; перебування зручного ритму зміни спокою і дії; оволодіння словами, короткими фразами, мовою
III. Родина з дитиною дошкільного віку	Розвиток інтересів та потреб дитини; подолання почуття пересичення материнством (батьківством) і роздратування з приводу хронічного недоліку часу для власних потреб: пошук житла, що відповідає потребам родини; розподіл обов'язків та відповідальності між батьками в постійно мінливих ситуаціях; підтримка сексуальних відносин, що задовольняють обох, і бесіди про майбутніх дітей; подальший розвиток взаємин у родині – відкритих, що дозволяють дружинам говорити на самі різні теми; розвиток відношень з батьками у зв'язку з появою дитини і виконанням ними нової ролі; збереження колишнього кола друзів і своїх захоплень поза побутовими справами (у залежності від можливостей родини); вироблення способу життя родини, формування сімейних традицій, бесіди батьків про виховання дітей	Подолання протиріччя між бажанням бути завжди об'єктом своєї прихильності і неможливістю цього; звикання до самостійності; виконання вимог дорослого щодо дотримання чистоти (охайність під час їжі, гігієна полових органів): прояв інтересу до товаришів по іграх; прагнення бути як мати та батько
IV. Родина школяра	Виховати в дітей інтерес до наукових і практичних знань; підтримка захоплень дитини; подальший розвиток взаємин у родині (відкритість, відвертість); турбота про подружні відносини й особисте життя батьків; співробітництво з батьками інших школярів	Отримання навичок, необхідних для шкільного утворення; прагнення бути повноправним і готовим до співробітництва членом родини; поступовий відхід від батьків, усвідомлення себе як особистості, яку люблять і поважають; включення в групу однолітків, спільна з ними діяльність; знайомство з правилами поведінки і мораллю групи; розширення словникового запасу і розвиток мови, що дозволяють чітко викладати свої думки; усвідомлення значення причинно-наслідкових зв'язків і формування наукової картини світу

<p>V. Родина з дитиною старшого шкільного віку</p>	<p>Передача відповідальності і волі дії дитині в міру дорослішання і розвитку її самостійності; підготовка до нового періоду життя родини; визначення функцій родини, розподіл обов'язків і поділ відповідальності між членами родини; підтримка відкритості у взаєминах між різними поколіннями в родині; виховання підростаючих дітей на гідних зразках, на власному прикладі – дорослої людини, що любить іншу людину, але знаючого міру батька (дорослої жінки, дружини, матері); розуміння і прийняття індивідуальності дитини, довіра і повага до неї як до унікальної особистості</p>	<p>Позитивне відношення до власної статі та фізіологічних змін, що відбуваються; прояснення для себе ролі чоловіка і жінки; відчуття приналежності до свого покоління; досягнення емоційної незалежності, відхід від батьків; вибір професії, прагнення до матеріальної незалежності; підготовка до дружби з однолітком протилежної статі, шлюбу, створенню родини; поступове формування власного світогляду</p>
<p>VI. Родина з дорослою дитиною, що входить у світ</p>	<p>Відрив від підростаючої дитини, здатність відмовитися від колишньої влади над нею; впевнення дитині, що в будь-яких життєвих ситуаціях вона завжди одержить розраду і допомогу під батьківським дахом; створення доброзичливих умов для нових членів родини, що прийшли в неї через шлюбні зв'язки; турбота про подружні відносини при новій структурі родини; спокійний вступ у нову стадію шлюбу і підготовка до виконання ролі бабусі та дідуся: створення гарних відносин між власною родиною і родиною дитини</p>	<p>Усвідомлення свого положення як положення самостійної людини, що може відповідати за свої вчинки; створення міцних і в той же час гнучких відносин, що задовольняють обох, зі своїм можливим майбутнім чоловіком (дружиною); позитивне відношення до власної сексуальності і її задоволення у відносинах з партнером; створення власної системи цінностей, світогляду, свого укладу життя; знайомство із завданнями розвитку партнерських відносин при формуванні родини</p>
<p>Партнерські функції</p>		
<p>VII. Родина середнього віку («порожнє гніздо»)</p>	<p>Відновлення подружніх відносин; пристосування до вікових фізіологічних змін; творче, радісне використання великої кількості вільного часу; зміцнення взаємин з родичами і друзями; входження у роль бабусі (дідуся)</p>	
<p>VIII. Престаріла родина</p>	<p>Усвідомлення власного відношення до смерті і самотності; зміна житла відповідно до потреб людей похилого віку; пристосування до життя на пенсії; виховання готовності в міру зменшення власних сил прийняти допомогу інших людей; підпорядкування своїх захоплень і справ своєму віку; підготовка до неминучого кінця життя, знаходження віри, що допоможе спокійно дожити роки і спокійно відійти</p>	<p>Поряд з функціями, що стосуються розвитку власного сімейного життя прояв турботи про старих батьків; допомога їм, якщо це необхідно, матеріальна і духовна; підготовка до остаточного відходу батьків: підготовка своїх дітей до втрати бабусі (дідуся)</p>

Аналізуючи таблицю 1, можна зробити висновок, що в різні періоди становлення і розвитку родини, функції її членів змінюються. Зміни відбуваються й у відносинах чоловіків і жінок у родині: їхні взаємини, а також відносини різних поколінь, ступенів споріднення, батьків і дітей різної статі і віку. Тепер важко виділити, хто кого головніше і в родині. Змінюється сам тип залежності в родині людей один від одного.

Соціологи говорять про те, що чоловічі і жіночі ролі зараз тяжіють до симетрії, змінюється уява про те, як повинні поводитися чоловік і дружина. Відзначається тенденція розвитку відносин у родині: від ієрархічної логіки розходжень між статями до логіки індивідуальних особливостей і здібностей, до обліку реального співвідношення сімейних і позасімейних ролей жінки, чоловіка і дитини. Відносна автономія кожного в родині, загальне визнання його права на особисті інтереси скріплюють родину.

Родина особливо чутлива до всякого роду реформаторських змін державного масштабу, наприклад безробіття, ріст цін тощо.

Так на початок 1995 року в Україні 63 % населення мали доходи нижче середнього рівня. В даний час ці цифри мають тенденцію до росту. Час говорить про виникнення нових нетипових проблем виховного характеру внаслідок різних матеріальних і психологічних труднощів, пережитих родинною. Невпевнені в собі батьки перестають бути авторитетом і зразком для наслідування у своїх дітей.

Авторитет матері міняється у залежності від сфери її діяльності. Підлітки часом виконують неprestижну, некваліфіковану роботу, але вигідну в грошовому відношенні, і їхній заробіток може наближатися до заробітку батьків, або навіть перевищувати його. Це один з факторів, що сприяє падінню авторитету батьків в очах підлітка. Подібна тенденція не тільки скорочує виховні можливості родини, але і приводить до зниження інтелектуального потенціалу суспільства.

Крім падіння народжуваності відзначається і такий негативний факт в інституті родини, як збільшення числа розлучень. У ряді районів розглядаються негативні наслідки розлучень: погіршення виховання дітей, збільшення випадків їхніх психічних захворювань, алкоголізм батьків, руйнування кровно-родинних зв'язків, погіршення матеріального становища, дисгармонія відтворення населення.

При порушенні контактів з батьками у дітей виникають найбільш гострі переживання, оскільки для дитини розпад родини – це ламання стійкої сімейної структури, звичних відносин з батьками, конфлікт між прихильністю до батька і матері. Розлучення ставить перед дитиною непосильні для її віку завдання: орієнтація в новій рольовій структурі без її колишньої визначеності, прийняття нових відносин з розлученими батьками.

Діти 2,5–3 років реагують на розпад родини плачевно, агресивно, з порушеннями пам'яті, уваги, розладом сну. Цей висновок підтверджується і закордонними дослідниками: емоційне здоров'я дітей безпосередньо зв'язане з існуванням постійно діючого спілкування дитини з обома батьками. Розлучення породжує в дитини почуття самотності, відчуття власної неповноцінності.

Висновки. Завдяки різноманіттю технік бойовий хортинг дуже практичний у застосуванні, що дає можливість діяти рішуче і чітко не тільки на змаганнях, а й в життєвих ситуаціях, для захисту себе і своїх близьких.

Як вид бойового мистецтва, бойовий хортинг – це система виховання особистості.

Система підготовки бойового хортингу ідеально підходить до вдосконалення здібностей юного спортсмена, але для повноцінної ефективної роботи необхідна підтримка сім'ї.

Після засвоєння всього навчального курсу бойового хортингу за підтримки батьків юні спортсмени становляться вихованими і дисциплінованими.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота в цьому напрямі планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності за підтримки сім'ї, укріплення здоров'я, стабільних навичок самоконтролю та психічної саморегуляції юних спортсменів бойового хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
3. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
4. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
5. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрмоєнко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.
6. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.
7. Боднарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.
8. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.
9. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.
10. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.
11. Вехтєв В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтєв, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.
12. Ганчева В. І. Бойовий хортинг: методика застосування дихальних вправ у процесі занять / В. І. Ганчева, Е. А. Єрмоєнко, Г. А. Коломоєць // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 667–682.
13. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.

14. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.

15. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.

16. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Грищук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.

17. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Грищук, Е. А. Єрмоєнко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.

18. Грищук В. Л. Службовий обов'язок та етичні цінності правоохоронців як результат виховання у системі бойового хортингу / В. Л. Грищук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 80–101.

19. Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування / О. В. Деркач, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 384–403.

20. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.

21. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.

22. Єрмоєнко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.

23. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.

24. Єрмоєнко Е. А. Аналіз навчально-тренувального арсеналу бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 435 с.

25. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Програма спортивної секції для учнів старшого шкільного віку 10–11 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 102 с.

26. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.

27. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.

28. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників державних правоохоронних органів : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 222 с.

29. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 32–41.
30. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.
31. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.
32. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
33. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.
34. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
35. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.
36. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /фізична культура і спорт/». – 2020. – Вип. 8 (128) 20. – С. 61–69.
37. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
38. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.
39. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.
40. Єрмоєнко Е. Виховна система бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 161–177.
41. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
42. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
43. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
44. Єрмоєнко, Е. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу / Е. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. - Вип. 10 (80) 16. - С. 38-44.

45. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт/». – Вип. 11 (119). – 2019. – С. 71-79.
46. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
47. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
48. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
49. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
50. Єрмоєнко Е. А. Методичні плани навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 75 с.
51. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С. 47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-ps.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-ps.series15.2020.3(123).09).
52. Єрмоєнко Е. А. Організація дитячого гуртка з бойового хортингу у закладах позашкільної освіти для вихованців 5–7 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 158 с.
53. Єрмоєнко Е. Основоволожні принципи бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 22–31.
54. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
55. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.
56. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.
57. Єрмоєнко Е. А. Програма навчально-тренувальних занять з бойового хортингу для спортсменів юнацького, кадетського та юніорського віку / Е. А. Єрмоєнко // Збірник навчальних програм з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – С. 52–127.
58. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.
59. Єрмоєнко Е. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 188–205.

60. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
61. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
62. Єрмоєнко Е. А. Удосконалення професійних компетентностей тренера-викладача з бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2021. – 274 с.
63. Єрмоєнко Е. А. Фізичне самовдосконалення особистості підлітків, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 377–385.
64. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
65. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
66. Єрмоєнко Е. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.
67. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. - Київ : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
68. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
69. Єрмоєнко Е. А. Хортинг для здоров'я учнівської молоді : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 611 с.
70. Єрмоєнко Е. А. Хортинг для старшокласників : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 229 с.
71. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у житті школяра : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 500 с.
72. Зверев А. В. Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 593–603.
73. Зуб Р. В. Бойовий хортинг та його духовно-виховне призначення / Р. В. Зуб, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 873–893.
74. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
75. Карасевич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.
76. Карасевич С. А. Дитячо-юнацька програма оздоровчих занять з бойового хортингу для школярів : метод. посіб. / С. А. Карасевич, М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 188 с.
77. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
78. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Деревянко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних

- органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
79. Колос М. А. Бойовий хортинг: швидко-силово підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом / М. А. Колос, Е. А. Єрьоменко, О. М. Сидоренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 493–502.
80. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.
81. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
82. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
83. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
84. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
85. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
86. Петрочко Ж. В. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. В. Петрочко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
87. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
88. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
89. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
90. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
91. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
92. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
93. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрьоменко, О. В. Буток, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.

94. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.

95. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.

96. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

97. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.

98. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.

99. Savchenko A. Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

Grek T. V., Yeromenko E. A., Doroshenko M. M.

University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Harmonization of value beliefs of a young athlete in combat horting in a family educational environment

***Abstract.** This scientific article actualizes the problems of harmonization of value beliefs of a young athlete in combat horting in a family educational environment, methods of teaching combat horting for students of educational institutions. It is noted that the child is brought up in the family and at school. The school creates favorable conditions for the comprehensive formation of personality. However, the basis of character, life position, basic upbringing - originates in the family. The family is a natural primary center, where the beauty of human life is realized, where the victorious forces of man come to rest, where children grow and live - the main joy of life. The problem of formation and upbringing of a child in the family goes deep into the history of development and traditions of Ukraine. Family upbringing should be seen as a natural duty of parents, who must prepare children for work and social life, bring them up as worthy citizens. The teacher plays a crucial role in the upbringing of the human personality: He who gave you upbringing gave you more than the one who gave you life. Teachers can be called educators of the people. The problem of adaptation of young athletes to training loads and receiving support in the family is studied. The study involved students of sports sections and combat horting clubs of different ages and levels of training. It is indicated that the spirituality of education is a system, a way of life of a family, a condition which provides realization of mental, intellectual, emotional and sensory development of the child and formation of its world outlook.*

***Key words:** family upbringing, combat horting, young athletes, parental example, educational institutions, moral support of the child.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, англійською та російською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Частина 2

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 12.01.2021 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 163,80

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0239
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**